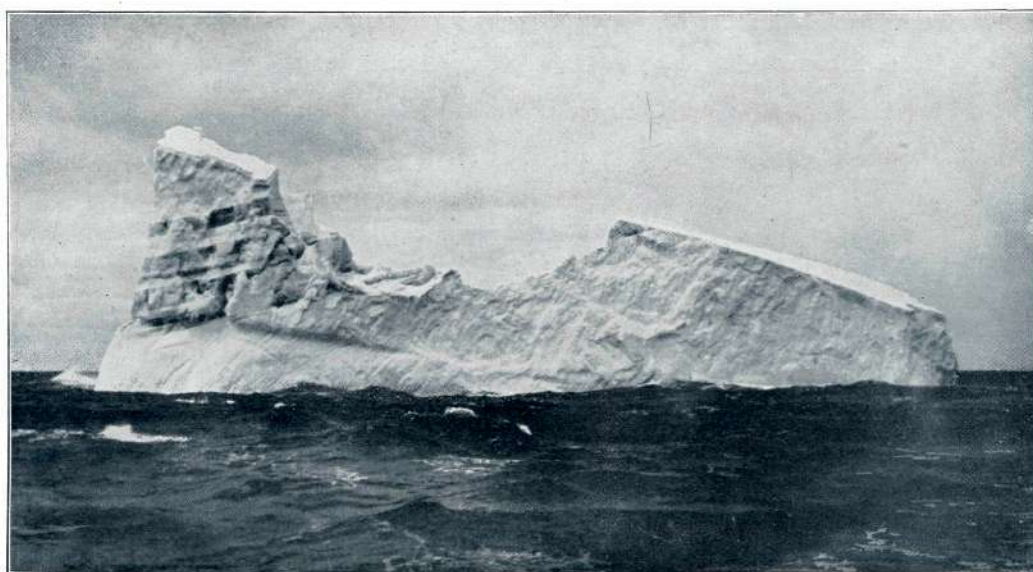

Miti in pravljice nam pripovedujejo, da so položili Skandinavci svoje mrtvece na ladje ali v čolne ter jih prepustili vodi in vetru, naj jih prepelje v neznano deželo, kjer ima domovje smrt. Saj so celo v trinajstem stoletju imeli Nemci Britanijo za mrtvaški otok. Ni čuda, da se polasti domišljija teh neznanih pokrajin in nam ustvari celo v Norvegiji sami domovje velikanov, Jotunheim, ali pa Alfheim, domovje vil. Mislili so, da je Grenlandija zvezana po neobljudenih pokrajinah z deželo Bijarmijcev, ker sicer bi ne bile mogle priti tja različne živali, zajec, volk in severni jelen. Seveda je moralo biti v tem slučaju morje severno Norvegije zaprto, imenovalo se je Hafsbotn, morski zaliv.

nevarne potovalcem v Grenlandijo (to je zopet resnično); marsikake pošasti stanujejo v morju: kiti, ki zdrobijo najmočnejše ladje, enooki mroži, neka riba brez glave in repa itd. Razumemo tedaj, če so imenovali Belo Morje Gandvik = začarani zaliv. Različna poznejša potovanja so nazore seveda zopet predručala. Natančno so te pokrajine poznali seveda že prej imenovani ribiči in lovci.

Karte srednjega veka so večinoma takozvane kolesne ali T-Karte.¹ V sredini je navadno Jeruzalem, raj na najskrajnem vzhodu Azije, ki je pa na karti zgoraj, sredozemsko morje pa, tvoreč deblo črke T, je obrnjeno proti spodnjemu delu karte. Poprečna črta pri črki T je reka Tanais

PLAVAJOČA LEDENA GORA.

Visoko nad tedanjim naziranjem je že imenovano „kraljevo ogledalo“, „Königsspiegel“; avtor je neznan, delo ni popolno, spisano je okoli l. 1240. Zelo je zanesljivo, in sicer vedno bolj, čim dalje gremo proti severu. Natančno in zanimivo govori o vulkanizmu, razlaga vzroke islandskega podnebja (mraz vsled bližine Grenlandije itd.), popisuje led v notranjosti Grenlandije i. dr., o drugih ameriških deželah pa ne omeni ničesar, ker ni dokončano.

Marsikaj čitamo v „breve chronicon Norvegiae“, ki je menda nastalo tudi v 13. stoletju. A tu je zopet veliko pravljič itd.; ribiči, ki jih je vihar zagnal na Norveško, so videli med Grenlandijo in Bermlandijo (deželo Bijarmijcev) velikane in amakonke; od Bermlandije naprej je ono globoko morje z vrtinci in ledenimi gorami, ki so

(Don), Črno Morje in Nil; vse drugo, tako otoke, so razpostavili in porazdelili po okusu ali pa po prostoru, ki je bil na razpolago. O Grenlandiji itd. ne vidimo ničesar, pač pa se prikažejo zopet srečni Hiperborejci in drugi sicer že pozabljeni narodi. Menih Higden, okoli l. 1350., ima sledečo razporedbo: Skandinavija leži ob Črnem Morju skupaj z deželo Amaconk in Masagetov, severno je Gotija; otoki pred severno Evropo so: Norvegija, Islandija, Vitlandija z malikovalskim narodom, Tile (Thule) in Dacija (Dansko) z bojevitim narodom (gens bellicosa) približno na severnem tečaju. Karto si je skoro gotovo nekje izposodil,

¹ Prvi ima jasno izraženo razdelitev T-Karte sv. Avguštin. Obliko je dobila T-Karta po Izidorju, škofu iz Sevilje (Isidor Hispalensis); zemeljski krog, oblit od morja, primerjamo kolesu ali črki O in to kolo razdeli črka T v tri dele.